

- (toim.), *Menetelmällisiä käännteitä soveltavassa kielentutkimuksessa. Methodological turns in applied language studies*. s. 115–136. AFinLAn vuosikirja 2020. Suomen soveltavan kielitieteen yhdistyksen julkaisu 78. Jyväskylä: Suomen soveltavan kielitieteen yhdistys AfinLA. <https://doi.org/10.30661/afinlavk.89414>.
- tuloissa: Migrant mothers' stories of learning language in everyday life. – Glenn S. Levine & David Mallows (toim.), *Language learning of migrants in Europe*. New York: Springer.
- INTKE-HERNANDEZ, MINNA – HOLM, GUNILLA 2015: Migrant stay-at-home mothers learning to eat and live the Finnish way. – *Nordic Journal of Migration Research* 5 (2) s. 75–82.
- INTKE-HERNANDEZ, MINNA – MATKA-SELKÄ, PIRKKO 2012: Osaava vanhempi. Toiminnallista suomen kielen oppimista äiti & lapsi -ryhmässä. – *Kieli, koulutus ja yhteiskunta* 3 (6). <https://www.kieli-verkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-marraskuu-2012>.
- LIER, LEO VAN 2004: *The ecology and semiotics of language learning. A socio-cultural perspective*. Boston: Kluwer Academic Publishers.
- SCOLLON, RON – SCOLLON, SUZANNE WONG 2004: *Nexus analysis. Discourse and the emerging Internet*. London: Routledge.
- SUNI, MINNA 2017: Working and learning in a new niche. Ecological interpretations of work-related migration. – Jo Angouri, Meredith Marra & Janet Holmes (toim.), *Negotiating boundaries at work. Talking and transitions* s. 197–215. Edinburgh: Edinburgh University Press.

Suomeen ja suomeen kotoutuvien korkeakoulutettujen toimijuus kognitiivis-emotionaalisina kokemuksina

Mia Scotson: *Korkeakoulutetut kotoutujat suomen kielen käyttäjänä. Toimijuus, tunteet ja käsitykset*. JYU Dissertations 271. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto 2020. Johdanto 133 s. + liitteet 17 s. + artikkelit 64 s. ISBN 978-951-39-8259-1. Saatavilla verkossa osoitteessa <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-8259-1>.

Mia Scotsonin soveltavan kielentutkimuksen alaan ja tarkemmin ottaen ekologis-sosiokulttuuriseen traditioon sijoittuva väitöstutkimus keskittyy maahanmuuttajien suomen kielen käyttöön liittyviin kokemuksiin ja tunteisiin arjen kielenkäyttötilanteissa. Tutkimuksen kohderyhmänä ovat olleet kotoutumiskoulutuksessa nopeasti edistyvien ryh-

mässä opiskelleet korkeakoulutetut maahanmuuttajat eli kotoutujat, jotka olivat iältään kahdestakymmenestä yli viiteenkymmeneen vuotta. Aiemmat korkeakoulutettujen maahanmuuttajien parissa tehdyt tutkimukset ovat keskittyneet erityisesti ammatillisen kielitaidon kysymyksiin ja kielenoppimiseen liittyvät tunteiden tutkimukset pääosin kieliahdistuksen käsittelyyn. Scotsonin tutkimus tuo tähän kenttään uuden näkökulman, kun se keskittyy tutkittavien kielelliseen elämismailmaan kokonaisvaltaisemmin heidän omien, kokemusperäisten käsitystensä ja tunteidensa näkökulmasta arkitilanteissa, jotka käsitetään työssä informaaleiksi oppimisympäristöiksi. Tutkimuksessa tarkastellaan, millaisia kotou-

tujien omat käsitykset ja kokemukset kielenkäyttötilanteista luokkahuoneen ulkopuolisessa elämässä ovat, millaiseksi he kokevat oman kielellisen todellisuutensa ja toimijuutensa ja millainen rooli ympäristöllä eli vuorovaikutuskumppaneilla on kieltä oppivan toimijuuden kokemuksissa ja kielenoppimiseen liittyvissä tunteissa. Tutkittavat ovat osallistuneet tutkimukseen kotoutumisvaiheen aikana ja osin sen päätyttyä. Toimijuus on työn läpäisevä avainkäsite, johon kaikki tutkimuksen pääkysymykset kiinnittyvät.

Tutkimuskokonaisuus

Scotsonin väitöstutkimus koostuu kolmesta osatutkimuksesta sekä laajahkosta yhteenvedo-osasta (lähteineen 133 sivua + liitteet). Yhteenvedo on jaettu viiteen pääluokkaan, joissa esitellään tutkimusasetelman tavoitteet lähtökohtineen ja asemoidaan empiirinen työ perusteellisesti sekä soveltavan kielentutkimuksen alaan että koulutuspoliittiseen ja laajemmin yhteiskunnalliseen kontekstiin. Tutkimuksen teoreettinen pohja on valettu ekologis-sosiokulttuuriselle näkemykselle kielenoppimisesta, ja työn esikuvia ovat olleet muun muassa van Lier (2004), Lantolf (2006) ja Alanen (2002). *Toimijuuden* ja *tarjouman* ohella työn avainkäsitteistöön kuuluvat *käsitykset* ja *tunteet* kielenoppimisessa sekä erityisen kiinnostavana Lev Vygotskyltä peräisin oleva, vähemmän tunnettu käsite *perezhivanie*, jonka Scotson on suomentanut *kognitiivis-emotionaaliseksi kokemukseksi* ja joka tarjoaa kiinnostavan teoreettisen lähestymistavan tunteiden huomioimiseen ja tutkimiseen osana kielenoppimista. Ennen tutkimuksen käsitteistön esittelyä ja teoreettisen viitekehysten sekä toteutuksen kuvausta saadaan myös katsaus korkeakoulutettujen työllistymiseen ja työmarkkinoille sijoittumiseen Suomessa.

Tutkimuskysymykset on muotoiltu väljästi siten, että ne ovat mahdollistaneet

monenlaisia yksityiskohtaisempia rajauksia kerätyn aineistokokonaisuuden ja osatutkimusten puitteissa. Lukijalle hyödyllinen onkin johdanto-osassa esitetty havainnollinen taulukko (s. 30), johon on tiivistetty kunkin osatutkimuksen kontribuutio suhteessa tutkimuksen kolmeen pääkysymykseen alakysymyksineen.

Tutkimusaineiston muodostavat kyse-lyaineisto, pitkittäistutkimuksena kahdessa vaiheessa kerätty haastatteluaineisto (ensimmäisessä vaiheessa 18, jälkimmäisessä vaiheessa 11 haastateltavaa), näiden keruun välissä hankittu sähköpostikyselyaineisto sekä samojen osallistujien (N = 59) tuottama piirros- ja kirjoitusaineisto. Lisäksi on hyödynnetty osallistujien tekemiä talenteita oppimiskokemuksistaan. Aineisto perustuu siten pelkästään tutkittavilta kerättyihin omiin kuvauksiin ja kertomuksiin vuorovaikutuksesta ja kielen oppimisesta kielenkäyttötilanteissa. Vaikka menetelmällistä palettia olisi saattanut joko korvata tai täydentää esimerkiksi etnografisella havainnoinnilla, voi sovelletun aineistotriangulaation pohjalta tehtyjä ratkaisuja ja tutkimuksen rajausta pitää paitsi riittävinä myös onnistuneina. Metodiikka perustuu teoriaohjaavalle sisällönanalyysille triangulaatiossa, jossa yhdistetään useampia laadullisia ja määrällisiä lähestymistapoja.

Ensimmäinen osatutkimus (Scotson 2018b) on osallistujien tuottamiin visuaalisiin narratiiveihin ja osin ensimmäisen vaiheen haastatteluaineistoon perustuva artikkeli. Piirrosaineisto koostuu yhteensä 102 piirroksesta, joiden kautta tutkimukseen osallistuneet ovat kuvanneet itseään kielenkäyttäjänä tutkimus-hetkellä sekä kuvitellussa tulevaisuudessa. Piirrosten yhteyteen laaditut lyhyet selostukset kuvista suomeksi tai englanniksi ovat myös olennainen osa tätä aineistoa, jonka analyysissä Scotson on hyödyntänyt Kressin ja van Leeuwenin (2006) sosio-semioottista mallia (vrt. myös esim. Kalaja, Dufva & Alanen 2013). Narratiivisten

prosessien tutkimus on ollut yksi keino päästä kiinni kielenoppijoiden toimijuuden kokemuksiin. Tulokset ovat kiinnostavia ja näyttävät esimerkiksi toisten ihmisten painavaksi koetun roolin osana kielenoppimisen kokemusta. Aineiston analyysi on sivumäärältään rajallisessa artikkelissa onnistuttu tekemään läpinäkyvästi ja kuvamateriaalia havainnollistamiskeinona monipuolisesti hyödyntäen. Artikkelia voi muutenkin pitää osatutkimuksista kaikkein vahvimpana.

Toinen osatutkimus (Scotson 2018a) on puheviestinnän vuosikirjassa *Prologissa* julkaistu artikkeli, joka käsittelee korkeakoulutettujen kielivalintoja vuorovaikutuksessa. Tässä artikkelissa on hyödynnetty lähinnä haastatteluaineistoa, josta on tutkittu haastateltavien kokemuksia vuorovaikutuksesta suomenkielisten puhelukomppanien kanssa luokahuoneen ulkopuolella. Scotson on soveltanut positiointiteoriaa (esim. Bamberg 2004) selvittäessään, miten haastateltavat ovat kuvanneet kielivalintoihin liittyviä positiotaan luokahuoneen ulkopuolisissa tilanteissa ja millaiset tekijät ovat vaikuttaneet vuorovaikutustilanteiden kielivalintoihin. Vaikka sosiokulttuurinen viitekehys korostaa kielenoppimisen ja kielenkäytön yhteenkietoutuneisuutta, on suomenoppijan ja suomen kielen käyttäjän positiot erotettu analyttisesti toisistaan. Lisäksi aineistosta on hahmottunut englannin kielen käyttäjän positio. Artikkelissa osoitetaan, miten erilaiset tilante-tekijät – joista yksi on usein aikapaine – potentiaalisesti määrittävät eri positioiden ottamista ja millainen merkitys yhtäältä kotoutujan omalla toimijuudella ja toisaalta puhelukomppanilla on suomen kielen valikoitumisessa vuorovaikutuksen kieleksi. Eräs kiinnostava tutkimuksesta nouseva yksityiskohta on, että kotoutujien suomalaisten puolisoloiden äidit osoittautuivat yleisesti ottaen kielenoppimista erityisen hyvin tukeviksi kumppaneiksi: he positioivat miniänsä tai vävyänsä suo-

menoppijoiksi, tarjosivat oikea-aikaista tukea ja siten auttoivat suomenoppijan toimijuutta.

Kolmannessa osatutkimuksessa (Scotson 2019) keskitytään selvittämään kielen oppimiseen liittyvien tunteiden ja käsitysten yhteyttä suomea oppivan toimijuuteen ja erityisesti toimijuuden kokemiseen. Tutkimus rajautuu vain kahteen informanttiin, mutta heidän osaltaan on hyödynnetty kaikkia käytettävissä olleita aineistoja, vaikkakin pääosin tausta-aineistoina. Tämän teoriaohjaavaan sisällönanalyysiin perustuvan tutkimuksen keskeinen anti perustuu myös pitkittäisyteen, informanttien kokemusten tarkasteluun noin vuoden mittaiselta ajalta. Tutkitut yksilöt ovat vertailukelpoisia monella tapaa: paitsi siinä, että molemmilla oli suomalainen puoliso ja molemmat pitivät itseään nopeina kielenoppijaina, myös siinä, että molemmat olivat koulutukseltaan lingvistejä. Lingvistisen koulutuksen merkitystä tutkimustuloksiin ja yksilöiden kykyyn reflektoida omaa kielenoppimistaan olisikin voinut olla aiheellista pohtia.

Kolmannessa osatutkimuksessa tarkastellut yksilötapaukset ovat joka tapauksessa kiinnostavia, koska – kuten tutkimuksesta ilmenee – vuoden mittaan informanttien toimijuus suomen kielen käyttäjänä oli kehittynyt täysin eri suuntiin. Toisen informantin, ”Annan”, suomen kielen taito ja toimijuus olivat selvästi kehittyneet, mihin osaltaan oli vaikuttanut hänen oivalluksensa siitä, miten aiempien oppimiskokemusten juurruttama virheiden pelko ja sen myötä käsitykset itsestä kielenoppijana olivat vaikeuttaneet hänen toimijuuttaan aiemmin. Myönteinen palaute ja onnistumisen kokemusten karttuminen suomen kielen käyttäjänä erilaisissa tilanteissa voimaannuttivat tätä suomenoppijaa, jonka tunteet olivat aiemmin muokkautuneet suhteessa negatiivisiin, epävarmuuden ja virheiden pelon sävyttämiin käsityksiin

itsestään kielenoppijana. Scotson itse ei tätä mainitse, mutta ulkopuolinen lukija tulee pohtineeksi, missä määrin osallistuminen Scotsonin tutkimukseen itsessään on ollut merkityksellinen osatekijä ”Annan” toimijuuden kehittämisessä. Voi uumoilla, että tutkimukseen osallistuminen on ehkä toiminut eräänlaisena oikea-aikaisena tukena, sillä tutkimuksen motivoimat toimeksiannot ovat väistämättä vahvistaneet informantin omaan oppimiseen ja tunteisiin liittyviä reflektiotaitoja. Tästä osatutkimuksesta nouseva keskeinen viesti on, että kielenoppijaa tulisi ohjata omien kielenoppimiseen liittyvien käsitystensä ja tunteidensa reflektioon osana oppimisprosessia ja tukea näin myönteisten oppimiskokemusten karttumista.

Toinen informantti, ”Sofia”, oli puolestaan vuoden kuluttua kotoutumiskoulutuksen päättymisestä lakannut kokonaan käyttämästä suomea, vaikka hän oli aiemmin suhtautunut suomen oppimiseen myönteisesti. Periksi antamisen taustalla olivat jatkuvat negatiiviset tunteet suomen kielen käyttämisen tilanteissa eli niin kutsuttu puhumisen pelko. Suomen oppimisesta etääntymiseen oli johtanut myös elämäntilanteen muuttuminen: keskittyminen oman osaamisen kehittämiseen uuden työn puitteissa, joka ei erityisesti vaatinut suomen kielen osaamista. Tapaus muistuttaakin myös siitä, että käytännössä erityisesti korkeakoulutettujen maahanmuuttajien tarve suomen oppimiselle vaihtelee.

Tutkimuksen anti

Tutkimusaineistosta on jäänyt harmillisen iso osa hyödyntämättä, mutta tutkimusartikkelit sekä näitä yhteen nivova johdanto-osa muodostavat johdonmukaisen ja ehyen, perustellun kokonaisuuden. Osatutkimusten tuloksia on ansiokkaasti eritelty yhteenvedossa, jossa tutkimusasetelmaa arvioidaan kriittisesti pohtimalla myös tutkimuksen merki-

tystä, sovellusmahdollisuuksia ja jatkotutkimustarpeita. Scotson on lisäksi käsitellyt asianmukaisesti tutkivan opettajan tutkijanpositiotaan: hän on itse toiminut suomen opettajana kotoutumiskoulutuksessa, mutta tutkittavat eivät ole olleet hänen omia oppilaitaan.

Scotsonin monimenetelmäinen työ nostaa esiin yksilöllisiä ja ympäristöön liittyviä tekijöitä, jotka kognitiivis-emotionaalisen kokemuksen kautta kytkeytyvät toisiinsa ja vaikuttavat kielenkäyttäjän toimijuuteen sekä siinä keskeiseen toimijuuden tunteeseen. *Perezhivaniin* käsitteen avulla saadaan jäsenetyksi sitä kielenkäyttäjän tunteiden, käsitysten, aiempien kielenkäyttö- ja oppimiskokemusten sekä tilanteisten tekijöiden monimutkaista vyyhtiä, joka toimijuuteen ja sen kokemiseen liittyy. Tämän avaamisessa on myös hyödynnetty havainnollista grafiikkaa (s. 80). Scotsonin mukaan sosiokulttuurinen ympäristö voi olla ”objektiivisesti ajateltuna samanlainen kaikille” (s. 79), mutta yksilöt tulkitsevat sen tarjoumineen eri tavalla omien kognitiivis-emotionaalisten kokemustensa kautta ja toimivat omien kokemustensa ohjaaman tulkinnan mukaisesti. Vaikka ympäristösuhteen määrittelyyn olisi ollut varaa ottaa tieteellisesti syvällisempi, tilateoreettinen ote käsittelemällä analyttisemmin väittämää ympäristön objektiivisuudesta, työtä voi muilta osin kiittää teoreettisesta jäntevyydestä ja käsitteellisestä perehtyneisyydestä.

Tutkimuksen keskeiset päätelmät ovat oikeutettuja ja vakuuttavia: kieltä toisena kielenä käyttävän ja oppivan toimijuuteen vaikuttavia tekijöitä ei ole mielekästä jakaa erikseen sisäisiin ja ulkoisiin tekijöihin. Tutkimus osoittaa esimerkiksi, miten virheiden pelko on kielenoppimisen prosesseissa kielellistä toimijuutta merkittävästi nakertava voima. Virheiden pelko näyttää liittyvän tyypillisesti formaalin koulutuksen puitteissa kehittyneisiin tai vahvistuneisiin perimmäisiin tunteisiin

ja kielikäsitteisiin tavalla, joka ansaitsisi opettajankoulutuksessa perusteellisempaa käsittelyä. Scotsonin tutkimus onkin painava puheenvuoro täydentämään aiempaa kieli- ja kielenoppimiskäsitteisiin liittyvää tutkimustietoa, joka on korostanut käsitysten ja käsitteitä koskevan tietoisuuden merkitystä opetus-oppimisprosesseissa niin oppijoiden kuin opettajienkin näkökulmasta tutkittuina (ks. esim. Kalaja, Barcelos & Aro 2018; Honko 2017; Vaatovaara 2016). Vaikka Scotsonin tutkimus osittain lähinnä vahvistaa aiempien tutkimusten tuloksia ja viestiä esimerkiksi (työ)yhteisöjen vastuusta kotoutujien suomenoppimisessa, se nostaa myös tuoreella tavalla esiin erityisesti positiivisten kielenoppimiseen liittyvien tunteiden merkitystä ja jatkaa näin tutkimusohjaista keskustelua reflektion merkityksestä osana kielenoppimisen prosesseja (ks. myös esim. Lilja & Piirainen-Marsh 2019).

Scotsonin tutkimus on huolellisesti toteutettu ja ansiokkaasti raportoitu kokonaisuus. Vastaavanlainen tutkimus olisi mahdollista toteuttaa missä tahansa kieliympäristössä. Se, että tutkimus on toteutettu Suomessa, käytännössä pääkaupunkiseudulla järjestettyyn kotoutumiskoulutukseen liittyvässä kontekstissa, tarjoaa kiinnostavaa ja tärkeää tutkimustietoa suomalaisen yhteiskunnan käyttöön. Arvokasta onkin, että väitöskirja on kokonaisuudessaan suomeksi julkaistu, sillä tutkimuksella on keskeinen sanoma opetuksen kentälle niin opettajille kuin koulutustoimintaa organisoiville ja rahoitaville tahoille. Tämä ei luonnollisestikaan vähennä työn tieteellistä arvoa, ja soisikin, että sen keskeiset tulokset päätyisivät myös kansainvälisen tiedeyhteisön ulottuville.

JOHANNA VAATTOVAARA
etunimi.sukunimi@tuni.fi

Kirjoittaja on suomen kielen professori Tampereen yliopistossa. Hän toimii Scotsonin vastaväittäjänä.

Lähteet

- ALANEN, RIIKKA 2002: Lev Vygotski. Kieli ja ajattelu ihmisen kehityksessä. – Hannele Dufva & Mika Lähteenmäki (toim.), *Kielitutkimuksen klassikoita* s. 201–234. Jyväskylä: Soveltavan kielitutkimuksen keskus.
- BAMBERG, M. 2004: Positioning with Davie Hogan. Stories, tellings and identities. – Colette Daiute & Cynthia Lightfoot (toim.), *Narrative analysis. Studying the development of individuals in society* s. 135–157. Thousand Oaks, CA: Sage.
- HONKO, MARI 2017: Kieli- ja kielitaitokäsitteet tutkivan opettajan kenttäpäiväkirjamerkinnoissa. – *Puhe ja kieli* 37 (4) s. 215–238.
- KALAJA, PAULA – BARCELOS, ANA MARIA – ARO, MARI 2018: Revisiting research on learner beliefs. Looking back and looking forward. – Peter Garrett & Joseph M. Cots (toim.), *The Routledge handbook of language awareness* s. 222–237. New York: Routledge.
- KALAJA, PAULA – DUFVA, HANNELE – ALANEN, RIIKKA 2013: Experimenting with visual narratives. – G. Barkhuizen (toim.), *Narrative research in applied linguistics* s. 105–131. Cambridge: Cambridge University Press.
- KRESS, GUNTHER – LEEUWEN, THEO VAN 2006: *Reading images. The grammar of visual design*. London: Routledge.
- LANTOLF JAMES P. 2006: Sociocultural theory and second language learning. State of the art. – *Studies in Second Language Acquisition* 28 (1) s. 67–109.
- LIER, LEO VAN 2004: *The ecology and semiotics of language learning. A socio-cultural perspective*. Boston: Kluwer Academic.
- LILJA, NIINA – PIIRAINEN-MARSH, ARJA 2019: Luokan ulkopuolisiin vuorovaikutustilanteisiin valmistautuminen prosessina. – Lari Kotilainen, Salla Kurhila & Jyrki Kalliokoski (toim.), *Kielenoppiminen*

- luokan ulkopuolella* s. 255–281. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- SCOTSON, MIA 2018a: Korkeakoulutettujen maahanmuuttajien kielivalinnat vuorovaikutuksessa. – Jonna Koponen, Lotta Kokkonen, Emma Kostiainen & Ira A. Virtanen (toim.), *Prologi. Puheviestinnän vuosikirja 2018* s. 44–59. Prologos ry.
- 2018b: Toimijuus korkeakoulutettujen suomen oppijoiden visuaalisissa narratiiveissa. – Lotta Lehti, Pauliina Peltorinne, Sara Routarinne, Veijo Vaakanainen & Ville Virsu (toim.), *Uusia lukutaitoja rakentamassa. Building new literacies*. AFinLAN vuosikirja 2018 s. 206–230. Suomen soveltavan kielitieteen yhdistyksen julkaisuja n:o 76. Jyväskylä: Suomen soveltavan kielitieteen yhdistys AFinLA.
- 2019: Suomen kielen käyttämiseen liittyvät tunteet, käsitykset ja toimijuus. – *Apples. Journal of Applied Language Studies* 13 (3) s. 107–129. <https://doi.org/10.17011/apples/urn.201910224568>.
- VAAATTOVAARA, JOHANNA 2016: Kieltenopettajien opetukselliset lähestymistavat ja kielinäkemykset kansainvälistymishaasteiden edessä. – *Yliopistopedagogiikka* 23 (1) s. 3–13.

Idän monikielisyttä ennen ja nyt

Leena Kolehmainen, Helka Riionheimo & Milla Uusitupa (toim.): *Ääniä idästä. Näkökulmia Itä-Suomen monikielisyyteen*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 1461. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura 2020. 331 s. ISBN 978-951-858-206-2.

Ääniä idästä -artikkelikokoelman taustalla on halu haastaa käsitys Itä-Suomen yksikielisydestä, ja sen keskeisimmäksi tavoitteeksi mainitaankin ”yksikielisyyden harhaksi” nimetyn myytin purkaminen. Erityisesti historiallisesta näkökulmasta Itä-Suomen monikielisyys näyttäytyy monitahoisena; sodat ja rajojen siirrot ovat vaikuttaneet paljon eri kielten puhujien vuorovaikutukseen. Teos on kiinnostava yhdistelmä selvästi tunnistettavaa paikallisväriä ja laajempia ilmiöitä, joilla kuitenkin kaikilla on kytkös nykyiseen tai sotia edeltävään Itä-Suomeen.

Perusteellisessa johdannossa toimitajat esittelevät teoksen tulokulmia lähtien Kalevalasta, joka on monikielinen kollaasi, vaikka näyttäytyy usein yksikielisesti suomenkielisenä. Samaan ta-

paan Itä-Suomi on rakentunut kaukaa katsoen yksikieliseksi. Lisäksi johdannossa esitellään kielitilastoja, kielellistä historiaa ja teoksen artikkelien näkökulmia. Artikkeleissa ei käsitellä vain monikielistymistä vaan myös sen vastakohtaa, kielellisen monimuotoisuuden kaventumista. Esiin otetaan myös eettiset kysymykset henkilötietojen suojaamisesta tutkijanposition tarkasteluun; toimittajat painottavat aiheellisesti, kuinka tutkijan on syytä pysähtyä aika ajoin pohtimaan tulkintoihinsa päätymistä tai aineisto-esimerkkien valintaa, olivat kyseessä siten uudet sosiaalisen median aineistot tai vanhat tekstit.

Kirja on johdannon jälkeen jaettu kolmeen osaan artikkelien käsittelemien aineistojen perusteella. Ensimmäinen osa ”Kentällä – kohtaamisia kielten puhujien kanssa” koostuu kolmesta artikkelista, joissa tarkasteltavana ovat kieltenpuhujilta kerätyt aineistot ja myös itse tutkimusprosessi. Toisessa osassa, joka on varustettu otsikolla ”Luettua ja tulkittua – lähteenä päiväkirjat, elämäkerrat ja historiankirjoitus”, tarkastellaan histo-